

Bildande av Lundauddens naturreservat i Vadstena kommun och fastställande av skötselplan för naturreservatet

Länsstyrelsen Östergötlands beslut

Länsstyrelsen förklarar det område som framgår av den heldragna blå linjen på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Syfte, föreskrifter och skötselplan för reservatet redovisas nedan. Beslutet fattas med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken.

Naturreservatets namn ska vara Lundaudden.

Beslutet riktar sig till allmänheten samt fastighetsägare och innehavare av särskild rätt vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att skydda och vårda värdefulla naturmiljöer på Lundauddens landområde. Områdets ädellövskog med sin orörda karaktär och dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och vidareutvecklas. Ett syfte är också att de enstaka mycket grova, spärrgreniga ädellövträd som förekommer i området ska ha förutsättningar att leva vidare.

Syftet ska tillgodoses genom att skogsmarken med dess flora och fauna utvecklas fritt från främmande trädslag, men i övrigt genom intern dynamik. Initialt kan mindre åtgärder för att skapa variation och luckighet göras i mindre områden som har yngre skog. Ett öppet gräsmarksområde med trivial flora i södra delen ska utvecklas till ädellövskog med bryn mot ett gravfält som ska bibehålls öppet. Enstaka grova lövträd med utpräglad hagmarkskaraktär kan komma att frihuggas.

Föreskrifter

Förutom de föreskrifter som anges nedan gäller också annan lagstiftning i reservatet.

A. Inom reservatet gäller följande inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden. Inom reservatet är det inte tillåtet att:

1. bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning;

2. uppföra torn, byggnad eller annan anläggning;
3. anlägga väg, campingplats eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster;
4. framföra motordrivet fordon. Undantag gäller för fyrhjuling eller motsvarande fordon vid uttransport av fäلت vilt;
5. anordna motor- eller skyttebana för övning eller tävling;
6. tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra mineralämnen;
7. avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
8. ta bort eller upparbeta dött träd eller delar av träd eller vindfälle;
9. ändra floran eller faunans sammansättning genom införande av för området nya arter;

Förbuden i A-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken.

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar Länsstyrelsen ägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande åtgärder genomförs inom reservatet utan att någon ytterligare ersättning utbetalas:

1. utmärkning av reservatsgräns och uppsättning av informationsskylt om reservatet;
2. skötsel i form av: a) frihuggning av grova ädellövträd; b) att skapa små ljusluckor med stående död ved genom att skada eller avdöda enstaka träd/enstaka grupper av träd; c) röjning av sly samt flytt/plantering av bärande buskar för att gynna utveckling av bryn och ädellövskog på öppen mark; d) buskslyröjning och slåtter av öppet gräsmarksområde som omfattas av gravfält och närområde; e) uppsättning av olika typer av holkar/artificiella reproduktionsbiotoper för ovanliga eller hotade arter; f) åtgärder för att motverka skador som orsakas av invasiva¹ arter på naturvärden som skyddas i naturreservatet;
3. dokumentation i form av inventering och undersökningar av arter och naturtyper.

Bestämmelserna i B-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken.

C. Med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, föreskriver Länsstyrelsen om rätten att färdas och vistas inom reservatet, att det utöver vad som annars gäller, inte är tillåtet att:

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla;

¹) Med invasiv art avses arter som kan utrota någon av landets egna arter eller bestånd, förändra ett helt ekosystem, vara bärare av nya sjukdomar som angriper inhemska arter, blanda sig med lokala bestånd, utkonkurrera hotade arter för resurser och livsutrymme eller hybridisera med landets egna arter.

2. samla ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
3. plocka hela eller delar av växter, mossor, lavar eller svampar med undantag för bär och matsvamp;
4. störa djurlivet genom att till exempel klättra i boträd eller samla ryggradslösa djur med undantag av enstaka individer för artbestämning i dokumentations- eller vetenskapligt syfte;

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

5. anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet;
6. utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet;

Förbuden i C-föreskrifterna har bestämts med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken.

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för naturvårdsförvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1-3. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för skötsel av träd och buskar vid befintliga åkerkanter så att grenar och buskar inte växer ut ovan åkermarken utanför reservatsgränsen. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för markägarna att kapa upp dött träd eller vindfälle som helt eller delvis fallit på intilliggande åker till naturreservatet och lägga dessa inom naturreservatet. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för markägarna att, i samråd med förvaltaren, uppföra ett jaktorn inom skötselområde 2 som framgår av skötselplanen under förutsättning att inga kulturhistoriska lämningar eller träd med höga naturvärden påverkas negativt.

Skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen, bilaga 5.

Förvaltare för naturreservatet ska vara Länsstyrelsen Östergötland.

Skäl för beslutet

Området har mycket höga naturvärden knutna till äldre ädellövskog på bördig mark som domineras av ask och alm. Sådana skogar var i forna tider vitt utbredda på Östgötaslätten men har efterhand minskat sedan uppodling skett från bondestenålder och framåt. I sen tid har även sådana skogar ersatts av planterad skog, ofta med gran. Idag finns endast små fragment

kvar av denna skogstyp i länet och Lundaudden är unik genom mycket grova träd, rikligt med lågor och frånvaro av skogsbruksåtgärder.

Naturtyperna i reservatet ingår i en grön infrastruktur för ädellövskogar, det vill säga ligger i ett landskap som samlar ädellövträd i en värdetrakt/värdenätverk för ädellövskog. Det innebär bra förutsättningar för en stor andel av de hotade och skyddskrävande arter som lever i denna naturtyp att kunna fortleva i landskapet i livskraftiga bestånd.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Lundauddens naturreservat är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan eller detaljplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av Lundauddens naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt Förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, i den omfattning det behövs, göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Länsstyrelsen gör bedömningen att naturreservatsbildningen inte medför negativa konsekvenser för vistelse och färd i naturreservatet. Ordningsföreskrifterna ska samtidigt leda till att reservatets syfte uppnås.

Agenda 2030, miljökvalitetsmål och ekosystemtjänster

Bildandet av naturreservatet Lundaudden är en del av uppfyllandet av Agenda 2030 (mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald) och av miljökvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv" om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat. Länsstyrelsen bedömer även att Lundauddens naturreservat bidrar med flera olika ekosystemtjänster: biologisk mångfald, genetiska resurser, koldioxidbindning och estetiska värden.

Ärendets handläggning

Dokumentation

De mycket höga naturvärdena inom Lundauddens naturreservat dokumenterades i samband med Skogsstyrelsens inventering av nyckelbiotoper på fastigheten år 1998. Inventering och naturvärdesbedömning har även genomförts inom det kommunala naturvårdsprogrammet och i samband med reservatsbildningen.

Reservatsbildning

Reservatet kommer att stakats ut och mätts in av Skogsstyrelsen under 2021. En värdering av området genomfördes av Värderingsbyrån i samråd med markägarna och på uppdrag av Länsstyrelsen. Därefter förhandlade Länsstyrelsen med markägaren och kom överens om ekonomisk ersättning för intrånget i markanvändningen som blir konsekvens av naturreservatsbildningen. Beslut om utbetalning av ekonomisk ersättning har tagits av Naturvårdsverket.

Remissyttranden

Länsstyrelsen har remitterat förslag till beslut till berörda markägare, Riksantikvarieämbetet, Sveriges geologiska undersökning, Vadstena kommun, Skogsstyrelsen, Motala biologiska förening, Naturskyddsföreningen i Motala och Naturskyddsföreningen i Vadstena.

Yttrande har inkommit från markägarna, Sveriges geologiska undersökning, Friluftsrådet och Skogsstyrelsen. Sveriges geologiska undersökning avstår från att yttra sig. Övriga remissyttranden och Länsstyrelsens avvägning med avseende på remissyttranden framgår av bilaga 3.

Övrigt

Strandskydd

Hela reservatet är beläget inom område där strandskyddsbestämmelser gäller enligt 7 kap. miljöbalken.

Upplysningar

De föreskrifter som ingår i detta beslut reglerar inga verksamheter som sker utanför reservatsområdet. I syftet för Lundauddens naturreservat ingår inte friluftsliv varför endast gränsmarkering och informationsskyltar planeras som åtgärder. Utöver de förbud som anges i föreskrifterna gäller övrig lagstiftning och allemansrätt för besökare.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 4. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avdelning C, vilka gäller omedelbart.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsrådet Ann Holmlid med naturvårdshandläggaren Linnea Holmstrand som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen Marina Verbova, länsarkitekten Jan Persson, tf chefsjuristen Rebecka Djerfsten och antikvarien Malin Svarvar medverkat.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

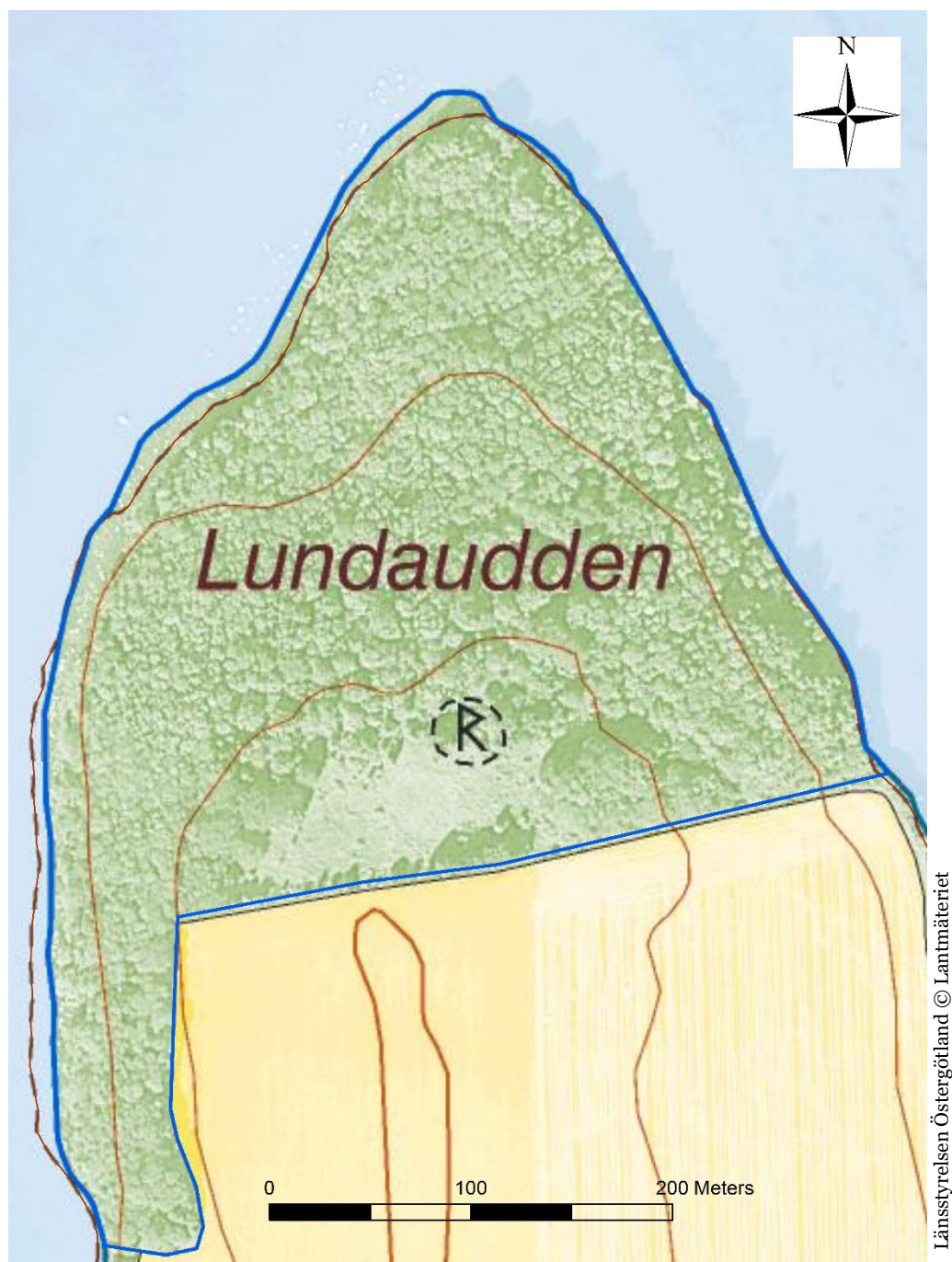
Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Sändlista
3. Remissyttranden och Länsstyrelsens avvägning
4. Hur man överklagar
5. Skötselplan

Bilaga 1. Beslutskarta

Karta tillhörande Länsstyrelsens beslut för Lundauddens naturreservat beslutat 2020-12-15, NVR-id 2054225, dnr 511-5166-16. Reservatet gäller Lundauddens landområde och Vätterns vattenområde regleras inte av föreskrifterna. Fornlämningsområdet är felplacerat på kartan och ligger ca 40 m SV/SSV om markeringen.

Bilaga 2. Sändlista

Maria Wirén, Gråbrödragatan 15 lgh 1201, 582 18 Linköping

Anders Wirén, Sandby Egendom 301, 592 95 Vadstena

Riksantikvarieämbetet (registrator@raa.se)

Skogsstyrelsen (skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se)

Sveriges geologiska undersökning (sgu@sgu.se)

Vadstena kommun (vadstena.kommun@vadstena.se)

Motala biologiska förening, Drottninggatan 57, 591 27 Motala
(info@motalabiologiskaforening.se)

Naturskyddsföreningen Motala, c/o Inger Lundqvist, Kulla Södergården 112, 590 28
Borensberg (ingerlundqvist@boremail.com)

Naturskyddsföreningen Vadstena, c/o Eva Malmberg, Box 83, 592 22 Vadstena

Intern sändlista

Länets författningssamling

Tidningskungörelse

Lisa Johansson (lisa.johansson@lansstyrelsen.se)

Ulrika Larsson (ulrika.larsson@lansstyrelsen.se)

Bilaga 3. Remissyttranden och Länsstyrelsens avvägning

Markägarna har i huvudsak framfört följande i sitt remissyttrande. Länsstyrelsens avvägning i kursiv stil.

Jakt

Av Länsstyrelsens remiss till förslag till beslut och skötselplan för Lundauddens naturreservat, föreskrifterna A 4 och C 3, framgår att det inte är tillåtet att i reservatet framföra motordrivna fordon med undantag för älghugare vid uttransport av fällt vilt. Vad avser denna bestämmelse vill här betonas att det idag är ytterst få jägare och fastighetsägare som använder sig av älghugare för uttransport av fällt vilt. På fastigheten Vadstena Hagebyhöga-Sandby 5:1 används i första hand fyrhjuling för att transportera skjutna djur i samband med jakt.

Att endast ange användning av älghugare som tillåtet motordrivet fordon kan uppfattas som något förlegat. Av föreskriften bör det istället framgå att från förbudet undantagna fordon avser fyrhjuling eller motsvarande fordon för uttransport av fällt vilt. Denna skrivelse bör ersätta alternativt läggas till föreskriften.

Länsstyrelsens avvägning: Länsstyrelsen har justerat föreskriften A4 så att det framgår att undantag gäller för fyrhjuling eller motsvarande fordon vid uttransport av fällt vilt. Vidare har Länsstyrelsen tagit bort föreskriften C3 eftersom körning i terräng med motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk är förbjuden.

På fastigheten har de under senare tid fått ökade problem med vildsvinsskador, det är av stor vikt att vildsvinsstammen hålls nere för att begränsa skadorna på den omkringliggande åkermarken. Vildsvin är svårjagade då de är skygga och i huvudsak är nattaktiva. Ett effektivt sätt att hålla dessa borta är att genom jakt "lära" djuren att inte uppehålla sig på ett visst område, men det kräver ofta många timmar i jaktorn.

Enligt föreskrifterna A 2 är det inte tillåtet att i reservatet uppföra torn. Markägaren önskar dock i och med den ökade problematiken med vildsvin i området att ha möjlighet att sätta upp jaktorn i närheten av åkern, det område som skulle vara aktuellt för uppsättande av jaktorn är de ca 0,6 ha mellan åker och fornminnet/domarringen. Naturen på udden och omgivande åkermark är väldigt flack varför jakt med jaktorn är det enda alternativet för att erhålla erforderligt kulfång.

Länsstyrelsens avvägning: Länsstyrelsen har justerat beslutet så att föreskrifterna inte ska utgöra hinder för markägarna att, i samråd med förvaltaren, uppföra ett jaktorn inom skötselområde 2 som framgår av skötselplanen under förutsättning att inga kulturhistoriska lämningar eller träd med höga naturvärden påverkas negativt.

Vindfälla/dött träd

Av A 8 i reservatsföreskrifterna framgår att det är förbjudet att inom naturreservatet ta bort eller upparbeta dödt träd eller vindfälla. Det framgår vidare att föreskrifterna inte ska utgöra hinder för skötsel av träd och buskar vid befintliga åkerkanter så att grenar och buskar inte

växer ut ovan åkermarken utanför reservatsgränsen. Det bör tilläggas att föreskrifterna inte heller ska utgöra hinder för markägarna att upparbeta eller ta bort dött träd eller vindfälle som helt eller delvis fallit på intilliggande åker till naturreservatet. Det är av största vikt att det intilliggande jordbruket inte hindras i sin verksamhet.

Länsstyrelsens avvägning: Länsstyrelsen instämmer med markägarna att det är viktigt att jordbruket intill naturreservatet inte hindras i sin verksamhet. Länsstyrelsen har justerat beslutet så att föreskrifterna inte ska utgöra hinder för markägarna att kapa upp dött träd eller vindfälle som helt eller delvis fallit på intilliggande åker till naturreservatet och lägga dessa inom naturreservatet. Om markägarna inte själva vill eller kan ombesörja flytt av vindfällerna ska förvaltaren för naturreservatet kontaktas.

Skogsskadeinsekter

Föreskrifterna A 7 och A 8 förbjuder att avverka, ta bort eller upparbeta vindfälle. Rådande och framtida risker med skogsskadeinsekter gör den här formuleringen olämplig inte enbart för markägarna och angränsande markägare utan även för reservatsförvaltaren. Det är av vikt att föreskrifterna möjliggör undantag för i vart fall reservatsförvaltaren att vidta åtgärder som behöver utföras för att hindra och bekämpa skogsskadeinsekter.

Aktuell fastighet ingår i Skogsstyrelsens bekämpningsområde för granbarkborre 2020. Markägarna önskar därmed att det i föreskrifterna skrivs in nedanstående förtydligande.

Uppkommer det skador av skogsskadeinsekter eller andra invasiva arter inom reservatet som riskerar försämra naturvärdena inom reservatet eller riskerar skada omkringliggande skog utanför reservatet förbinder sig staten att vidta bekämpningsåtgärder inom naturreservatet. För det fall att tillräckliga åtgärder inom reservatet inte vidtagits för att förebygga eller bekämpa insektsspridning skall eventuella uppkomna insektsskador på omkringliggande skog ersättas av staten.

För det fall att länsstyrelsen inte accepterar ovan förtydligande yrkas att för det fall reservatsförvaltaren inte vidtar de åtgärder som behövs för att förhindra och bekämpa skogsskadeinsekter bör denna möjlighet ges markägaren.

Länsstyrelsens avvägning: Länsstyrelsens bedömning är att det inte finns någon risk för att angrepp av granbarkborre kan uppstå på sådant sätt inom naturreservatet att det påverkar områdena utför naturreservatet negativt. Inom naturreservatet finns endast enstaka granar. Med tanke på att den huvudsakliga målbilden som finns för området är att bibehålla och vidareutveckla naturvärden knutna till naturskogsartad ädellövsog/ädelövlund har Länsstyrelsen dock ansett det motiverat att justerat skötselplanen så att det framgår att huvuddelen av granen i området ska huggas bort. Vidare har Länsstyrelsen ansett det motiverat att, efter markägarnas synpunkter, komplettera B-föreskrifterna med punkten f) åtgärder för att motverka skador som orsakas av invasiva¹ arter på naturvärden som skyddas i naturreservatet. På så sätt kommer förvaltaren att kunna vidta åtgärder om det uppstår risker för skador av invasiva arter. Länsstyrelsen bedömer att dessa justeringar är tillräckliga i dagsläget. Länsstyrelsen har möjlighet att i framtiden besluta om ytterligare B-föreskrifter om de behövs för att tillgodose syftet.

Skyltning och marknadsföring av naturreservatet

En av anledningarna till att bo och befinna sig utanför stan är just för att komma bort från tätbebyggda och välbesökta platser. Maria och Anders Wirén värdesätter privatlivet ute på sin fastighet högt och är ytterst bekymrade över att bildandet av naturreservatet kommer att påverka deras privatliv negativt. De önskar att deras idag privata vägar, marker, byggnader och omkringliggande områden förblir just privata och inte en plats för allmänheten.

Lundauddens naturreservat är beläget på en isolerad plats mellan åkrar och Vättern vilket medför att det är svårt för besökare att ta sig till reservatet. Vägen som leder fram till Sandby gård är privat och endast avsedd för behöriga motorfordon vilket medför att det enda sättet att ta sig till naturreservatet är en promenad längs stranden eller med båt via Vättern. Maria och Anders Wirén kan inte nog poängtera deras önskan att så förblir.

Av B 1 framgår att markägare utan ytterligare ersättning får tåla att utmärkning av reservatsgräns och uppsättning av informationsskylt om reservatet sker inom reservatet. Maria och Anders Wirén vill betona vikten av att skyltningen till naturreservatet ska vara ytterst begränsad och diskret och enbart får ske inom reservatet och då enbart en skylt på respektive sidas strandremsa.

Länsstyrelsen har förvisso angett att det i syftet för Lundauddens naturreservat inte ingår friluftsliv varför endast gränsmarkering och informationsskyltar planeras som åtgärder men ett naturreservat tenderar ändå att locka allmänheten och bli till ett utflyktsmål för många. Maria och Anders Wirén önskar därmed att ingen marknadsföring av naturreservatet ska göras i broschyrer, kartor eller liknande. Detta dels på grund av att Maria och Anders Wirén värnar om sin fastighet och deras enskildhet, dels på grund av att allmänheten inte ska vilseledas in på deras privata områden då naturreservatet är svårtillgängligt via land. För det fall att Länsstyrelsen ändå avser att tillhandahålla information om naturreservatet till allmänheten bör denna vara begränsad och diskret. Vidare bör det i så fall klart framgå att reservatet är svårtillgängligt och endast kan nås genom promenad längs stranden eller med båt via Vättern samt att besökande på inga villkor får ta väg över Sandby gård.

Länsstyrelsens avvägning: Länsstyrelsens avser att endast placera skyltar inom naturreservatets avgränsning i enlighet med markägarnas önskan. Antalet skyltar och mer exakt placering av dessa kommer att hanteras av naturreservatets förvaltare och kommuniceras med markägarna. Länsstyrelsen bedömer att det är viktigt att tydliggöra att området utgörs av ett naturreservat med förbudsföreskrifter bland annat då det varit problem med nedskräpning. Länsstyrelsen instämmer i att det är lämpligt att endast begränsad information om naturreservatet tillhandahålls då det är svårtillgängligt för besökare och friluftsliv inte ingår i syftet. Länsstyrelsen har kompletterat skötselplanen med att det inte finns någon tillgänglig bilväg till naturreservatet.

Slutligen betonar Maria och Anders Wiréns än en gång att deras rätt att bruka sin egen fastighet kraftigt har inskränkts genom bildandet av Lundauddens naturreservat och att de på inga vis är positiva till det intrång som gjorts på deras fastighet. De har förlorat sin rätt till hela 11,5 hektar mark. Maria och Anders Wirén vill därför att Länsstyrelsen särskilt ska ta hänsyn till vad som ovan anförts i detta yttrande vid beslut om bildande av Lundauddens naturreservat.

Skogsstyrelsen har i huvudsak framfört följande i sitt remissyttrande. Länsstyrelsens avvägning i kursiv stil.

Skogsstyrelsens bedömning utifrån remisshandlingen är att reservatsbildningen inte medför någon betydande påverkan på eventuellt skogsbruk i, eller i anslutning till reservatet.

Av skötselplanen framgår att reservatet i huvudsak ska lämnas för fri utveckling då träden till största delen utsatts för inbördes konkurrens med svag kronutveckling som följd men att frihuggning ska ske av vidkroniga ädellövträd. Skogsstyrelsen stödjer denna strategi med följande motivering.

Fri utveckling kommer sannolikt leda till en viss självgallring, vilket bland annat främjar tillskottet av död ved och en luckdynamik som i viss mån kan bidra till ökad siktning och variation i trädskiktet. En generell utglesning skulle sannolikt vara gynnsam för kvarvarande träds överlevnad. Träd med högresta kronor saknar dock förutsättning att utvecklas till vidkroniga träd. Ökat ljusinsläpp riskerar leda till etablering av slyvegetation och kan medföra både positiva och negativa effekter på markfloran. Det är svårt att bedöma hur naturvärdena utvecklas på sikt och man bör därför vara öppen för att justera skötselplanen om förutsättningarna förändras.

Skogsstyrelsen ser positivt på att naturvärdena i området skyddas långsiktigt och tillstryker att det planerade naturreservatet beslutas enligt presenterat förslag.

Länsstyrelsens avvägning: Länsstyrelsens instämmer med Skogsstyrelsen i att det är svårt att bedöma hur naturvärdena kommer att utvecklas på sikt. Länsstyrelsens ambition är att göra en översyn av skötselplanen senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering.

Friluftsförbundet har i huvudsak framfört följande i sitt remissyttrande. Länsstyrelsens avvägning i kursiv stil.

Friluftsförbundet, är mycket glada över att området blir skyddat med tanke på biologisk mångfald och allt annat viktigt som framhålls i planen. Friluftsförbundet undrar om det gjorts någon kartläggning av vilka däggdjur eller insekter som finns i området.

Länsstyrelsens avvägning: Inga systematiska inventeringar av djur- eller växtgrupper har genomförts inom området. Länsstyrelsen har dock ännu en gång gått igenom artfynd som rapporterats in till Artportalen och kompletterat artlistan i skötselplanen med ett antal kärnväxter och mossor.

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Östergötland antingen via e-post; ostergotland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Östergötland, 581 86 Linköping.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Ditt överklagande ska innehålla

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer,
- hur du vill att beslutet ska ändras, samt
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, ostergotland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 50 00. Ange diarienumret för detta ärende. Numret finns uppe till höger på första sidan.

Skötselplan för naturreservatet Lundaudden

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Karta 1. Lundauddens naturreservat ligger sydväst om Motala tätort på en udde som sticker ut i sjön Vättern.

Skötselplan för naturreservatet Lundaudden Fastställd 2020-12-15

Meddelande

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2020.

Planförfattare har varit Olle Jonsson

Referens

Skötselplan för Lundauddens naturreservat, Enheten för naturskydd
Länsstyrelsen Östergötland 2020

Kontaktperson

Enheten för naturskötsel, Länsstyrelsen Östergötland,
010-223 50 00, e-post, ostergotland@lansstyrelsen.se

Webbplats

www.lansstyrelsen.se/ostergotland

Fotografier

Linnea Holmstrand

Kartmaterial

©Lantmäteriet

© Länsstyrelsen Östergötland 2020

Länsstyrelsen Östergötland

Östgötagatan 3, 581 86 Linköping

Växel: 010-223 50 00

E-post: ostergotland@lansstyrelsen.se

lansstyrelsen.se/ostergotland

Innehåll

Innehåll	3
Allmän beskrivning	4
Administrativa data om naturreservatet	4
Syfte, föreskrifter och skäl för beslut	5
Beskrivning av reservatet	5
Översiktlig beskrivning	5
Historik och nuvarande markanvändning	5
Områdets bevarandevärden	7
Källuppgifter	8
Plandel	9
Syfte med reservatet	9
Disposition och skötsel av mark	9
Skötselområden	9
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	13
Jakt	13
Utmärkning av reservatets gräns	13
Tillsyn	13
Dokumentation och uppföljning	14
Inventeringar	14
Uppföljning	14
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	14
Kartor	15

Allmän beskrivning

Administrativa data om naturreservatet

Reservatets namn	Lundauddens naturreservat
NVR-id	2054225
Beslutsdatum	2020-12-15
Län	Östergötland
Kommun	Vadstena
Areal	Total areal: 11,5 hektar Land: 11,5 hektar Vatten: 0 hektar Produktiv skog: 10,9 hektar
Naturtyper enligt Natura 2000 med naturtypskod	Nordlig ädellövsskog (9020): 10,9 hektar Annan naturtyp: 0,6 hektar
Prioriterade bevarandevärden Naturtyper: Arter/grupper: Strukturer: Kulturmiljöer:	Nordlig ädellövsskog (9020), Lövlundar Lundflora, grova almar och askar med följearter Grov död ved och hålträd Gravfält (L2012:8197/RAÄ-nr Hagebyhöga 11:1)
Fastighet	Privat
Förvaltare	Länsstyrelsen Östergötland
Lägesbeskrivning	Reservatet ligger cirka 5,5 kilometer väst sydväst om centrala Motala på en udde i Motala vid Vätterns strand.
Vägbeskrivning	Reservatet är isolerat och svårtillgängligt mellan åkrar och Vättern. Väg till Sandby gård är förbjuden för obehöriga motorfordon. Endast genom att gå längs stranden kan området nås från land.

Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

Syfte, föreskrifter och skäl för beslut ingår i beslutet om naturreservatet 2020-12-15. Syftet finns även nedan i skötselplanens Plandel.

Beskrivning av reservatet

Översiktlig beskrivning

Lundaudden är en ädellövskogsklädd udde vid Vättern norr om Sandby med mycket höga naturvärden. Området ligger på den välvda nordändan av en stor drumlin och är omgivet av åkermark på landsidan. Ädellövskogen domineras av alm och ask och är bitvis gammal med grova träd. Skogen är flerskiktad och den äldre generation träd står inte särskilt tätt, men är mycket högväxta med grova-mycket grova träd. En yngre trädgeneration (40–70 år) har gjort att skogen, som betats fram till 60-talet, idag är en sluten ädellövskog med rik lundflora. Bland kärlväxterna märks gulsippa, vitsippa, stinksyska, tandrot, storrams, ormröt, tvåblad, svalört, sårläka, tvåblad, skogsnyckar med mera. Den typ av ädellövskog som finns vid Lundaudden är idag mycket ovanlig i länet och i landet, då de bördiga jordar som är en förutsättning för skogstypen i mycket hög grad har odlats upp. Innan Östgötaslätten övergick till utpräglad jordbruksbygd, vilket successivt skedde från bondestenåldern och framåt, förekom sådana skogar över vidsträckta sammanhängande områden på slätten.

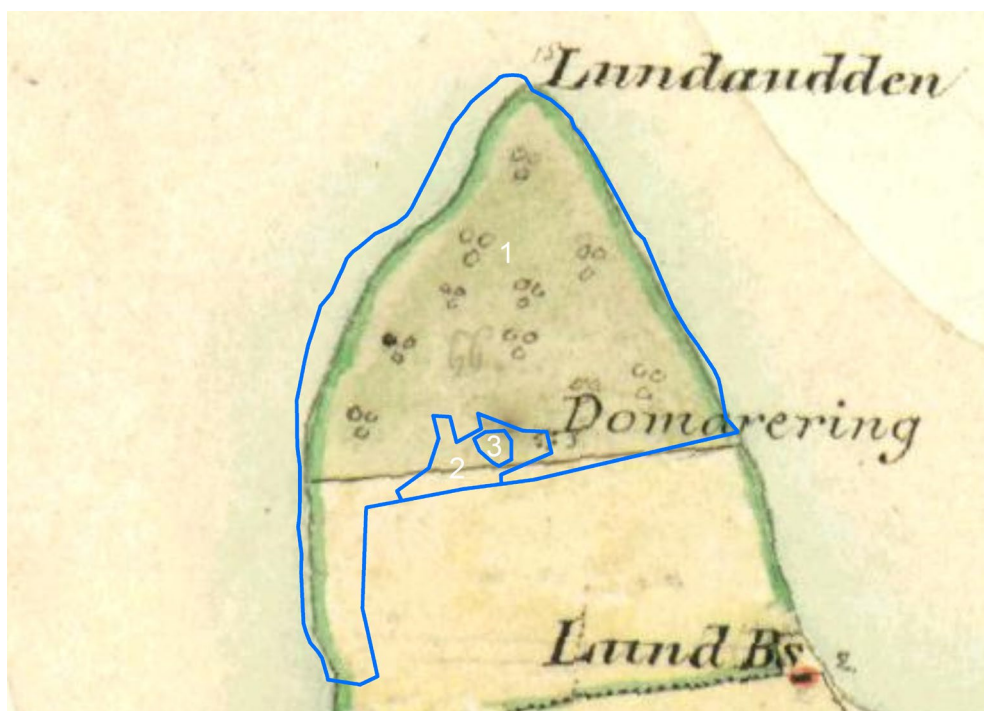
Även om Lundaudden har ett förflutet som betesmark överväger numer skogsnaturvärdena. Enstaka äldre stubbar och träd med bred sockel visar på avverkning för länge sedan och tyder på trädkontinuitet: Häradskartan från 1870-talet redovisar udden som slättermark med lövträd. En del av träden som finns här idag är så gamla att de var stora redan vid denna tid.

Frånvaron av gallring och andra skogsbruksåtgärder i huvuddelen av området under 2000-talet gör att skogen har orörd och naturskogsartad karaktär, med ett varierat träd- och buskskikt och ställvis rikligt med hålträd och grova lågor. Yngre skogspartier finns främst i östra delen, samt vid öppen mark i söder där långsam igenväxning mot skog pågår. Även om de grova träden är utvecklade i ett tidigare mer öppet landskap är de ofta ändå livskraftiga med högsträckta kronor trots att en yngre trädgeneration håller på att växa upp. Enstaka vidkroniga grova träd med låga kronor finns dock på vissa platser, vilka trängs om ljusutrymmet med den yngre trädgenerationen. Delar av ädellövskogen har underståndare av grov hassel. Här och även på andra platser har skogen lundkaraktär.

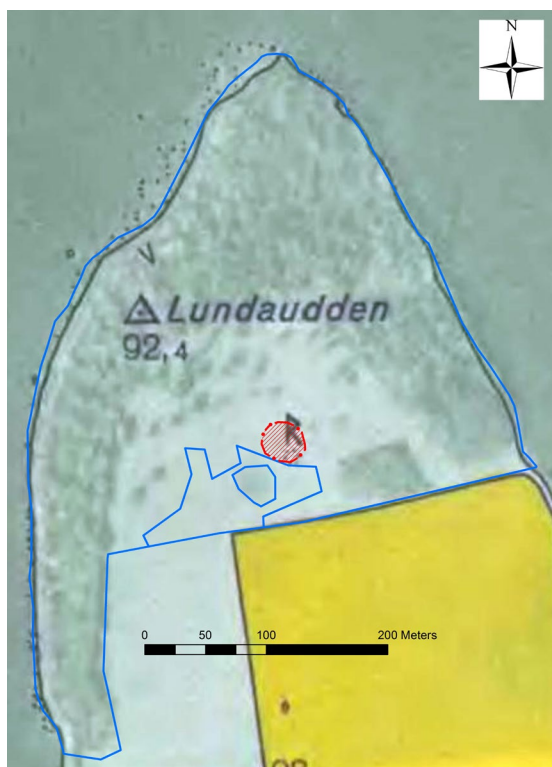
I ett överlag öppet område i södra delen ligger ett gravfält med bland annat en domarring. Kring detta öppna gräsmarksområde finns också ett välutvecklat bryn med slån, nypon och även hagtorn, getrapel med mera mot ädellövskogen.

Historik och nuvarande markanvändning

Området utgjorde i slutet på 1800-talet i huvudsak slättermark med lövträd enligt den Häradsekonomiska kartan från åren 1868–77. En del träd i området är sannolikt mer än 250 år gamla och området kan ha nyttjats som slåttad löväng under lång tid. Gravfältet med domarring visar på en förhistoriskt betydande plats.

Karta 2. Häradsekonomska kartan från åren 1868-77. Området utgjordes i huvudsak av slätteräng med lövträd, sannolikt löväng.

Karta 3. Ekonomiska kartan från 1948. Ädellövskog är utbredd i större delen av området men i de södra och centrala delarna är trädskiktet glesare. I sydost i det öppna området, och kanske även centralt, finns idag enstaka grova och vidkroniga ädellövträd som har kvar odlingslandskapsprägel och är i behov av viss frihuggning för att de ska överleva långsiktigt. Betet i området upphörde på 1960-talet. Fornlämningen (domarring; rödmarkerad) är felaktigt registrerad och ligger i verkligheten sydväst om registreringen (i skötselområde 3, karta 5).

Områdets bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

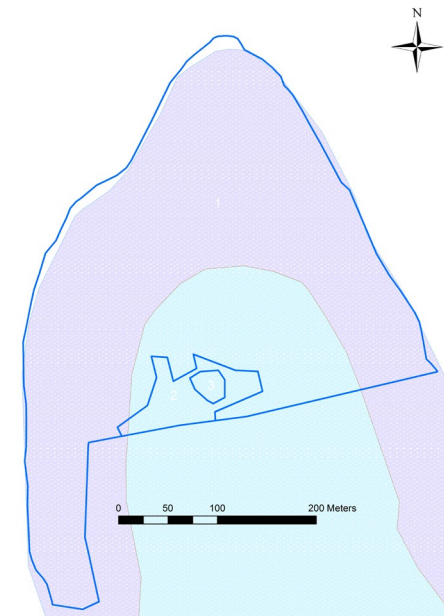
Området har mycket höga naturvärden knutna till äldre ädellövskog/ ädellövskogslund med grova träd, med rikligt med håligheter och död ved. Inga inventeringar av särskilda organismgrupper har gjorts, men några rödlistade arter och många signalarter har påträffats i området. Sannolikt förekommer många hotade och sällsynta arter bland svampar, lavar, mossor och vedlevande insekter i området. Kända bevarandevärda arter sammanfattas i tabell 1.

Tabell 1. Artfynd i området bland rödlistade arter, signalarter, fridlysta arter och N2000-arter (skogaalm och ask som också är rödlistade, kategori CR respektive EN, ej medtagna).

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Status	Livsmiljö
Kärlväxter			
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	S	Skogar, lundar (mullrik jord)
Gulsippa	<i>Anemone ranunculoides</i>	S	Ädellövskogar, lundar
Hässleklocka	<i>Campanula latifolia</i>	S	Ädellövskogar, lundar
Lundelm	<i>Elymus caninus</i>	S	Ädellövskogar, lundar
Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza maculat ssp. fuchsii</i>	S, F	Skog eller öppen mark med högt pH
Storrams	<i>Polygnum multiflorum</i>	S	Ädellövskogar, lundar
Svart trolldruva	<i>Actaea spicata</i>	S	Ädellövskogar, lundar
Sårläka	<i>Sanicula europaea</i>	S	Ädellövskogar, lundar
Tandrot	<i>Cardamine bulbifera</i>	S	Ädellövskogar, lundar
Tvåblad	<i>Listera ovata</i>	S, F	Skog eller halvöppen mark med högt pH
Mossor			
Trubbfjädermossa	<i>Homalia trichomanoides</i>	S	Ädellövskogar, fuktigt
Lavar			
Rosa lundlav		VU	Skuggiga och ljusa ädellövmiljöer
Svampar			
Vågticka	<i>Spongiporus undosus</i>	VU	Lågor: gran, asp, tall, björk, sälg
ArtDatabanken, rödlistade arter sedan 2005:		Skogsstyrelsen metodik för nyckelbiotopsinventering	
CR	Akut hotad	S	Signalart
EN	Starkt hotad	Karaktärsart för naturtypen, allmän bedömning	
VU	Sårbar	F	Fridlyst
NT	Missgynnad		

Geologiska bevarandevärden

Det geologiska värdet vid Lundaudden består av en drumlin som breder ut sig på det östgötska slättlandskapet. Den består av lerig sandig moig morän som sträcker sig i nordsydlig riktning och är knappt två kilometer lång. Dess rygghöjd är flack och bred. Norra änden är inte uppodlad till skillnad från övriga delen som består av åker. Berggrunden under jordlagren utgörs av kalksten.

Karta 4. Jordartskarta. Områdets jordarter är klassade som morängrovlera (lila) och lerig morän (ljusblå). Blå linje=reservatets gränser och skötselområdesgränser

Kulturhistoriska lämningar

Ett gravfält (cirka 30x30 meter stort) med åtta fornlämningar ligger i södra delen av området och vittnar om en mänsklig närvaro i området sedan lång tid. Lämningarna är registrerade i Kulturmiljöregistret (L2012:8197/RAÄ-nr Hagebyhöga 11:1). Inom gravfältet finns en domarring och sju resta stenar (omkullfallna). I mitten av domarringen finns talrikt med 2–3 decimeter stora stenar.

Intressen för friluftslivet

Reservatet ligger isolerat och svårtillgängligt mellan Östgötaslätten och Vättern. Området är allemansrättsligt tillgängligt.

Källuppgifter

Nyckelbiotopsinventering. Skogsstyrelsen 1998.

Naturvårdsprogram Vadstena kommun.

Jordartskartan samt digitala jordartskartan 1:50 000, SGU.

Berggrundskartan samt digital berggrundskarta, SGU.

Kulturmiljöregistret, Fornsök, Riksantikvarieämbetet.

(Häradsekonomiska kartan från åren 1868–77. Rikets allmänna kartverks arkiv, Lantmäteriet).

(Ekonomiska kartan från år 1948. Rikets allmänna kartverks arkiv, Lantmäteriet).

Plandel

Syfte med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att skydda och vårda värdefulla naturmiljöer på Lundauddens landområde. Områdets ädellövskog med sin orörda karaktär och dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och vidareutvecklas. Ett syfte är också att de enstaka mycket grova, spärrgreniga ädellövträd som förekommer i området ska ha förutsättningar att leva vidare.

Syftet ska tillgodoses genom att skogsmarken med dess flora och fauna utvecklas fritt från främmande trädslag, men i övrigt genom intern dynamik. Initialt kan mindre åtgärder för att skapa variation och luckighet göras i mindre områden som har yngre skog. Ett öppet gräsmarksområde med trivial flora i södra delen ska utvecklas till ädellövskog med bryn mot ett gravfält som ska bibehålls öppet. Enstaka grova lövträd med utpräglad hagmarkskaraktär kan komma att frihuggas.

Disposition och skötsel av mark

Naturreservatet ska i huvudsak skötas med fri utveckling. Några små bevarande- och restaureringsinsatser med syftet att bevara och vidareutveckla områdets särpräglade natur med dess flora och fauna planeras. Fornlämningar och/eller kulturhistoriska lämningar i reservatet ska skötas på ett sådant sätt att lämningen bevaras utan att naturvärden skadas.

Reservatets ädellövskog har på några platser kvar en viss odlingslandskapsprägel, med ett antal vidkroniga grova lövträd samt enstaka hävdpräglade växter som gullviva i fältskiktet. De huvudsakliga värdena i området är idag dock knutna till äldre ädellövskog/ädellövlund med grova träd och rik lundflora. De grova lövträden har generellt står tämligen tätt sedan länge och har lövverk i högsträckta kronor. Ett antal vidkroniga träd som får svårt att överleva när skogen sluter sig alltmer finns dock och bevaras genom försiktig frihuggning.

En registrerad fornlämning, ett gravfält med domarring, finns i området, men området är inte fullt ut kartlagt. I den händelse okända forn- eller kulturlämningar påträffas ska skydd och hänsyn till dessa tillgodoses samt anmälan till Enheten för plan och kultur vid Länsstyrelsen göras. Fornlämningar skyddas av Kulturmiljölagen (KML).

Se vidare under respektive skötselområde.

Skötselområden

Reservatet är indelat i 4 skötselområden;

1. Ädellövskog
2. Tämligen öppen gräsmark i svag igenväxning mot ädellövskog
3. Öppet gräsbeväxt gravfält med domarring
4. Anordningar för friluftslivet

Skötselområde 1, Ädellövskog

Areal: 10,9 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Nordlig ädellövskog, 9020 – cirka 9 hektar

Målnaturtyp: Nordlig ädellövskog, 9020 – 10,9 hektar

Beskrivning

Skötselområdet består av en äldre ädellövskog som domineras av ask och alm och i stora delar finns grova träd på 7–12 decimeter i stamdiameter. Många träd är ihåliga och har döda grenar. De har från början stått öppett och är solitärt utvecklade. Under de senaste åren har många askar och almar i området dött. Mängden död ved av både liggande lågor och stående döda träd är stor och kommer att öka. Bitvis är terrängen svårframkomlig på grund av de många lågorna. Kring de större träden växer yngre träd, samt ett buskskikt med hassel. Områdets naturvärden är idag i huvudsak knutna till slutet ädellövskog och den rika tillgången på död ved, även om luckor förekommer och träd som kan tänkas ha värden knutna till solbelysta träd. Marken är i stora delar sparsamt bevuxen med stinksyska, kirska, storrams, blåsippa, lundelm, skogsviol, nejlikrot och snärjmåra med mera. Fläckvis dominerar hakmossa. Området har i stora delar en typisk vårflora för bördiga ädellövskogar med vit-, blå- och gulsippor, vårlök, svalört och gullviva. Såråka förekommer.

Längs ut på udden i norr dominerar ask med hög medelålder (stamdiameter 7–8 decimeter). Läget mot Vättern ger mer ljus och fältskiktet är mer utvecklat med lundgröe och kirska som dominerar och storrams som subdominant. I sydost finns ett utgallrat mindre parti dominerat av yngre alm (stamdiameter 2–3 decimeter). Resten av östra sidan domineras av yngre ask (stamdiameter 2–4 decimeter) med glest spridda överståndare av ask (stamdiameter cirka 7 decimeter). Här finns även ett litet inslag av gran. Krontaket är tätt slutet fältskiktet glest med främst storrams, hässleklocka och nejlikrot. I väster finns ett mindre område som domineras av relativt ung bok. Mot söder och skötselområde 2 avgränsas skogen av en tidigare betesmark (gödsad) med ett välutvecklat bryn. Främst slån och nypon förekommer, men även getapel, hagtorn och hassel. Stränderna kring Lundaudden är stenstrand och saknar nästan fältskikt.

I vissa delar av skötselområdet finns mycket rikligt med bland annat grov död ved, medan vissa delar har förhållandevis lite död ved. Det finns behov av fältkontroll vad gäller förekomst av död ved och träd med frihuggningsbehov inför planering av eventuella skötselåtgärder enligt nedan.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska bibehålla och vidareutveckla naturvärden knutna till naturskogsartad ädellövskog/ädellövlund (naturtypen Nordlig ädellövskog, 9020).
- En variation i trädskiktets artsammansättning ska eftersträvas. Bok kan utgöra en liten del av skötselområdet. Omvälvande störningar kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling.
- Mängden stående och liggande död ved ska vara hög i hela området.
- Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet som är knutna till naturtypen Nordlig ädellövskog ska fortleva på lång sikt och helst öka i sin utbredning eller populationsstorlek.
- De grova lövträden i området ska överleva så länge som möjligt.

Åtgärder

Restaureringar:

- Eventuellt görs åtgärder med manuella metoder, efter särskild fältkontroll om var behov finns, för att skapa stående död ved och åtgärder för att träd ska kunna åldras snabbare (till exempel få håligheter) genom att de skadas. Åtgärder gäller inte delar med betydande förekomst av gamla träd, utan delar med yngre mer ensartad skog (40–70 år) och planeras där mängden grov död ved är mindre än cirka 10 stammar/ha. Här avdödas och skadas sammanlagt cirka 10–15 stammar per hektar (30–40 centimeter i diameter) för att öka mängden stående död ved och framtida hålträd. Någon enstaka låga per hektar kan också skapas genom att träd fälls. Det är viktigt att alla åtgärder ”maskeras” och görs på ett sätt så att så lite spår av ”skogsbruksåtgärder” syns.
- Om behov finns i vissa delar (det vill säga där hålträd saknas) kan fågelholkar och/eller så kallade mulmholkar sättas upp som en engångsåtgärd (behovet försvinner när naturliga håligheter bildats).
- Huvuddelen av granen i området huggs bort. Enstaka grövre gran kan sparas för att bidra till variation.

Löpande skötsel:

- Frihuggning av grova ädellövträd som har hagmarkskaraktär och låg krona. Observera, endast små ljusbrunnar skapas där träd och grenar som växer in i trädens krona tas bort.
- På längre sikt kan åtgärder för att gynna föryngringen av ädellövträd inom området behövas. Det kan även bli aktuellt att genomföra åtgärder för att gynna efterföljare till de grova ädellövträd som nu dött. Detta kan vara särskilt aktuellt i brynmiljöer.
- Eventuellt invandrande främmande trädslag bör hållas undan. Det kan även vara motiverat med åtgärder för att reducera bok och för att ytterligare reducera gran på lång sikt.

Skötselområde 2, Ädellövskogsbryn och öppen gräsmark

Areal: 0,5 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Annan naturtyp

Målnaturtyp: Nordlig ädellövskog, 9020 – 0,5 hektar, och bryn mot fornlämningar

Beskrivning

Området utgörs av öppen gräsmark, tidigare betesmark (gödsland), med ett välutvecklat bryn mot ädellövskogen. Buskar utgörs främst av slån och nypon, men även getapel och hagtorn förekommer. Längre in i brynet och i anslutande del i skötselområde 1 växer mycket grov hassel och här har skogen tydlig hassellundkaraktär.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska vidareutveckla naturvärden knutna till bryn och ädellövskog/ädellövlund genom naturlig succession.
- Brynet ska vara välutvecklat med främst bärande arter som slån, hagtorn, nypon, getapel med mera, och under det att ett trädskikt utvecklas i området ska brynet förskjutas till gränsen mot gravfältet i skötselområde 3.
- Rödlisterade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till äldre ädellövskog/ädellövlund och gamla ädellövträd, ska fortleva på lång sikt och helst öka i sin utbredning eller populationsstorlek.
- Stående och liggande död ved ska utvecklas.

Åtgärder

Restaureringar:

- Om bevarandemålen för brynet ovan inte gynnas vid naturlig igenväxning, kan röjningsåtgärder eller eventuellt stödplantering av buskar (med frön eller med plantor som kommer från i reservatet eller närområdet) komma i fråga.

Löpande skötsel:

- Återkommande röjning för att gynna brynet i gränsen mot skötselområde 3 kan behövas på lång sikt (kontroll av behov var 5:e år).

Skötselområde 3, Öppet gräsbeväxt gravfält med domarring

Areal: 0,1 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Annan naturtyp (öppen gräsmark)

Målnaturtyp: Öppen gräsmark med fornlämningar

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av ett fornlämningsområde, gravfält med gräsmarksväxtlighet. Den centrala delen av fornlämningen (med domarring), är fuktig till blöt med fuktängs-/kärrväxtlighet. Den öppna gräsmarken har idag inga höga naturvärden och är sannolikt påverkad av tidigare gödsling av betesmark, men bedöms på lång sikt även få höga floravärden. Kring den öppna marken finns ett värdefullt buskbryn (i skötselområde 2). Viltbete bidrar förutom hög markfuktighet till att hålla området öppet.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Fornlämningen ska hållas fri från buskar och träd som växer i eller omedelbart invid gravarna eller som på sikt kan tänkas etablera sig här.
- Artrikedomen bland kärlväxter ska öka vartefter påverkan från tidigare gödsling klingar av.

Åtgärder

Löpande skötsel:

- Busk- och slyröjning (om behov uppstår; kontroll av behov var 5:e år).
- Eventuellt kan slåtter ske, om det gynnar floravärden.

Skötselområde 4. Anordningar för friluftslivet

Beskrivning

Lundaudden ligger isolerat och svårtillgängligt på Östgötaslätten omgivet av Vätterns vatten och åkrar. Från land kan reservatet endast nås genom att vandra längs Vätterns strand då det inte finns någon tillgänglig bilväg till området.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Området ska vara tillgängligt enligt allemansrätten.

Åtgärder

Reservatet ska gränsmarkeras. Inga åtgärder för friluftslivet planeras. Inga broschyrer eller liknande trycksaker tas fram om reservatet. En informationsskylt om reservatet och dess bestämmelser bör tas fram och placeras lämpligen på en till två platser i reservatet i samråd med markägarna. För att informera om reservatets regler och att reservatet är svårtillgängligt ska viss information om reservatet finnas på Länsstyrelsens hemsida.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tabell 2. Underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i Lundauddens naturreservat som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att förvaltaren måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Prioritet är indelat i 1–3, utifrån hur viktigt det är att genomföra för att nå bevarandemålen.

Skötselåtgärd	När	Skötselområde	Prioritet
Uppsättning av informationsskylt	2021–2022	1, i samråd med markägarna	2
GPS-kartering av grova spärrgreniga träd med frihuggningsbehov	2021	1	1
Mycket försiktig frihuggning av enstaka grova träd (lundmiljö ska bibehållas)	Cirka var 5:e år eller vid behov	1	1
Bedömning av successionsutveckling, och behov av skapande av död ved i partier med yngre skog; avgränsning av dessa skogsavsnitt med GPS- (i det fall åtgärdsbehov finns)	2021–2025	1, yngre och mer ensartade skogsavsnitt (finns främst östra delen av skötselområdet)	2
Om åtgärdsbehov finns enligt bedömning ovan: skapande av smågrupper med ett par stående döda träd + träd som skadas (högst var 20:e stam inom avgränsade ytor får åtgärdas), gärna i grupper	2021–2027	1, i ytor med behov enligt bedömning ovan.	3
Borthuggning av gran	2021–2025	1	2
Kontroll utveckling buskbryn (se skötselmål)	Var 5:e år	2	1
Eventuellt åtgärder för buskbryn	Om behov uppstår	2	2
Buskröjning i fornlämningsområde	Om behov uppstår (kontroll var 5:e år)	3	1
Tillsyn av informationsskyltar och gränsmarkering	Årligen	1, 2	1

Jakt

Jakt är tillåten inom hela reservatet. Vid jakt får jakthund användas. Fyrhjuling eller motsvarande fordon för fällt vilt får användas med stor försiktighet. Markskador på grund av körning ska undvikas.

Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Tillsyn av reservatet ska ombesörjas av Länsstyrelsen.

Dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skyddade områden är nödvändigt för att effektivisera och förbättra naturvårdsarbetet i skyddade områden. Uppföljning i skyddade områden ska alltid vara kopplad till syftet med det skyddade området. Uppföljningen ska ligga till grund för revidering av skötselplanen.

Inventeringar

Snäckfaunan och vedinsekter bör om resurser finns inventeras i reservatet då dessa bedöms ha särskilt goda förutsättningar i reservatsområdet.

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen ska ske enligt en för reservatet beslutad uppföljningsplan som anger målindikatorer, tröskelvärden och metodik kopplade till bevarandemålen för olika naturtyper i denna skötselplan. Precisering ska ske i databasen Skötsel-DOS. Uppföljningsplanen ska hållas uppdaterad av Länsstyrelsen. Uppföljningsplanen ska ha sin utgångspunkt i den regionala uppföljningsplanen för Östergötland.

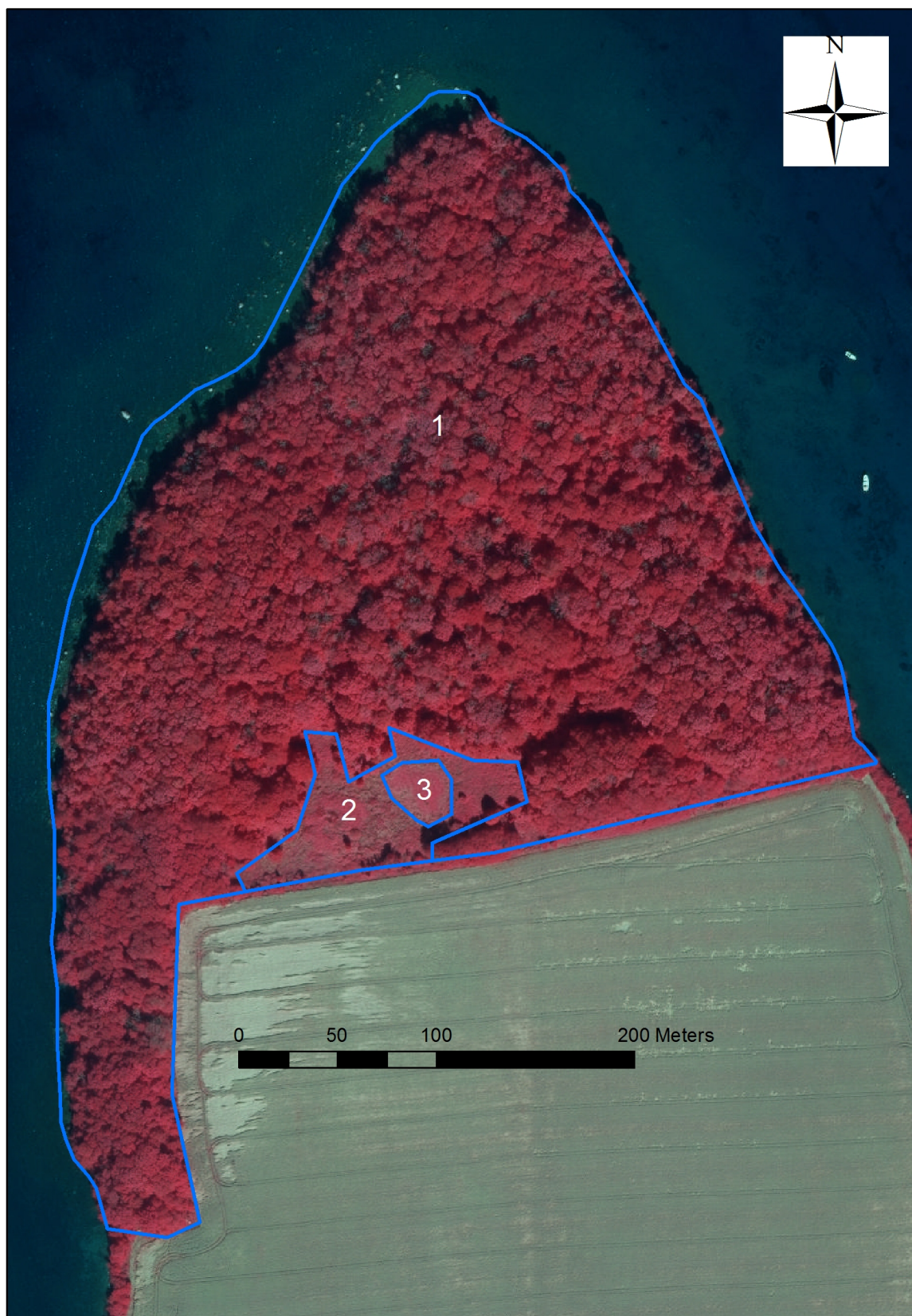
Dokumentation av skötselåtgärder

Alla skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska dokumenteras med foto och skriftligt före och efter genomförande. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden. Strukturella beståndsförändringar efter storskaliga störningar skall alltid följas upp.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Länsstyrelsen.

Kartor

Karta 5. Skötselområden i Lundauddens naturreservat i Vadstena kommun. Total areal för reservatet är 11,5 hektar.

Länsstyrelsen skapar samhällsnytta genom rådgivning, samordning, tillstånd, tillsyn, prövning, stöd och bidrag. Vi skyddar miljön, ser till att viktiga natur- och kulturvärden bevaras och skapar förutsättningar för att utveckla landsbygden och näringslivet i länet. Vi har även samhällsviktiga uppdrag inom bland annat krisberedskap, sociala frågor, djurskydd och samhällsplanering. På så sätt bidrar vi till Länsstyrelsens vision om ett livskraftigt Östergötland

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND